

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELE-UTCZA 9. Telefon száma 51-66.

EGYETÉRTÉS

Csávolszky Lajos tulajdonos és felelős szerkesztő.

Kossuth Ferencz főmunkatár.

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELE-UTCZA 8. Telefon száma 55-88.

A török-görög háború.

Az európai nagyhatalmasságok büszkén hirdették közakarata s akadályozhatatlan tehat meg a háborút. Kitért. Vör borítja már a keleti csatamezőt. És Európa népei felve tekintenek a bizonytalan jövőre: nem tudván, hogy mily véget vár reájok.

Akárhogy kicsinyelje is az európai diplomácia az immár kitört török-görög háborúnak az egész világrész érintő jellegét, a háború veszedelmétől rettegő nemzeteket a legutóbbi események arra taníthatják meg, hogy föltétlenül nem bízhatnak se a diplomácia csalhatatlanságában, se a nagyhatalmasságok európai békeségére irányított törekvéseiben.

Az európai hatalmasságok beavatkozása eredménytelen maradt. Se a görög elbizakodottságot meg nem fékezhette, se a török érdekeket meg nem védelmezte. És a büszke európai hatalmaknak tűrnök kellett, hogy a két nemzet egymásra törjön.

Ebben a most folyó különös háborúban a török hatalom fennmaradásának a kérdése van kockán. A törököknek csakugyan élet-halál kérdése ez a páros viadal. Ha győznek, bizosságot tesznek arról, hogy a török még nem szenvedt el egészen, s organizmusa még nem vált képtelenné az életért való küzdelemre.

zódnak, s a prédalesőket legalább egy időre elriaszthatja magától. De ha legyőzetik, semmire menti meg hatalma felhasználásának nagy tragédiájától. És ez a tragédia ugy fog lejárni, hogy Európa történetébe véres betűkkel íródik be és rettenetes emlékei émi fognak nemzedékeken át.

A jövőbeli honyodalmak tehát ugy szólnak ahhoz fűződnek, hogy a most folyó harc hogyan végződik a törökökre nézve. Győzelme esetén a nagy keleti kérdés — bár megoldatlan marad — aktuális európai veszedelmé nem válik, de vereségök fölszabadítja a préda-leső sakalok szörnyű szenvedélyeit, s a török halálhívóadás bormaliba beleüvölt az egymással összemarakodó európai hatalmak csataordítása.

Ily körülmények közt bármily rokonszenves legyen is különben a görög nemzet merész vállalkozása: Európa békéjének nagy érdeke inkább a törökök győzedelmét kívánja. És mert így van, el is hisszük, hogy az európai hatalmak tartózkodnak a két nemzet küzdelmébe való beavatkozásról, minthogy ez a beavatkozás már azonnal aktuálissá tenné a nagy európai konfliktust, míg a háborúnak szigorú lokalizálása nagyon valószínűvé teszi a törökök győzelmét felülkerekedését.

Az európai hatalmasságok beavatkozása eredménytelen maradt. Se a görög elbizakodottságot meg nem fékezhette, se a török érdekeket meg nem védelmezte. És a büszke európai hatalmaknak tűrnök kellett, hogy a két nemzet egymásra törjön.

Ebben a most folyó különös háborúban a török hatalom fennmaradásának a kérdése van kockán. A törököknek csakugyan élet-halál kérdése ez a páros viadal. Ha győznek, bizosságot tesznek arról, hogy a török még nem szenvedt el egészen, s organizmusa még nem vált képtelenné az életért való küzdelemre.

békének legőszintebb híve. Az is bizonyos, hogy az európai nagyhatalmak előtt uralkodók nagy tekintéllyel bír s ugy a német császár, mint az orosz birodalom fiatal csárja nem zárkóznak el Ferencz József bölcs tanácsai és óhajatai elől. Hogy mennyiben érvényesíthi majd királyunk Európa két hatalmas fiatal császára előtt a maga békeszeretét, mely erősen összefűződik a magyar-osztrák monarchia összes érdekeivel: azt mi természetesen nem tudhatjuk. De, hogy a német császárral és az orosz csárral való találkozás nem járhat az európai háború veszedelmének a fokozásával: az körülbelül bizonyos dolog.

Hanem azért Európa alá van aknázza s a Keleten dúló harcok tüze veszedelmével fenyegeti az európai békét, akárhogy örököndök is mellette császárok, királyok, diplomaták és nemzetek. Rövidesen majd eldől, mert el kell dőnie, hogy a török-görög háború csakugyan afféle veszélytelen párosviaskodás-e, melyet az első vér után a felek beszüntetnek, vagy pedig kezdete a régóta készülődő nagy európai leszámolásnak.

Budapest, április 20.

A német császár bécsi látogatásáról a „Wiener Abendpost” — mint Bécsből táviratozók — cikket közöl, a melyben kifejti, hogy a látogatás több mint a szokásos courtoise aktuás. Újbl megegyezteteli ezt a benső baráti viszonyt, a mely Közép-Európa két központi hatalmának képviselői között fennáll.

Az európai hatalmasságok beavatkozása eredménytelen maradt. Se a görög elbizakodottságot meg nem fékezhette, se a török érdekeket meg nem védelmezte. És a büszke európai hatalmaknak tűrnök kellett, hogy a két nemzet egymásra törjön.

Ebben a most folyó különös háborúban a török hatalom fennmaradásának a kérdése van kockán. A törököknek csakugyan élet-halál kérdése ez a páros viadal.

be magát. Megkérdeztük Olay Jost e szigetvári nyilatkozatra vonatkozólag. Olay kijelentette, hogy ő mint a kerület megválasztott képviselője nem hozhatók polémiába a kerület egyes választóival és pedig annál kevésbé, mert a „szigetvári függetlenségi polgárok” szép címe alatt nyilatkozó választók magok is elismerik a nyilatkozatban, hogy ők a Biedermann választói voltak az első választáskor.

Közéletünk.

○ Egy nemzet életében a legfontosabb kérdések egyike az, hogy a földmives munkás miként táplálkozik. Ó van hivatala rá, hogy a jövőben nemzedékeknek ősapja legyen.

A városi lakosok, a szellemi munkával foglalkozók, valamint az ugynevezett uralmi és főúri osztály tagjai lelik magokat. Csaldjok néhány generációt produkál, aztán vagy kihal magtalanul, vagy pedig elzülük és belevegnyül ismét az erőteljes életkéregekbe.

Ugyáltszik egy-egy ősen csak meghatározott számú jeles utód képzésére van meg az ógerő. Csaldok, melyeknek minden tagja jelentéktelen, elszaporodhatnak ugyszólván tetszés szerint. A szellemi kiválóság ártalmára van az erőteljes életkéregeknek.

Oly határozott törvénye ez a természetnek, hogy a görög tragikum sulyával nehezedik ránt. Az elfogulatlan vizsgálódók rég tisztában vannak vele. S a családokkal üztöz szédülésök, melyek máshol csak a keresztes háborúkig érnek fel, nálunk ellenben a honfoglalásig; semmit sem bizonyítanak ellene. Nagyon sok ág hiányzik azokon a családokon. Talán egy sincs olyan, a melyik megállaná a kritikát.

Ha a mezei munkás rosszul táplálkozik, sanyra lesz testileg, sanyrák lesznek az utódai is.

Nálunk pedig olyan a tápláléka, a mely az egészség követelményeinek semmi tekintetben sem felel meg. Ez olyan köztudomású tény, a melylyel tisztában van mindenki, a ki fogott a nép között, de a melyet tudományosan eddig kevés sikerült megállapítani.

Boldogult statisztikusunk: Keleti Károly egy nagy munkát írt (nagy szorgalommal) arról a kérdésről, miként táplálkozik nálunk a nép. De ez a munka csak egy szép theoria volt, melynek az élet meg nem felel. Tisztán okoskodás alapján akarta megállapítani a tényeket. Aból indult ki, hogy egy egészséges szervezetnek mennyi és minő táplálékra van szüksége, hogy erőteljes maradhasson. S miután tudavéve, hogy egyes vidékeken mi képezi a nép fő táplálékát, kiszámította, hogy ebből fejtenki mennyi kell mindenkinek megennie. Sőt kiszámította azt is, hogy azoknál mennyi más eledelt kell fejtenki elfogyasztani. A hol példának okáért buzával el a nép, ott számítás alapján süttötte ki, hogy egy felnőtt embernek évente mennyi kenyert kell megennie, de azt

is, hogy mennyi húst is hozzá, mert különben erőlen lenne, ha el nem fogyasztaná.

Hogy az ily statisztika mennyit ér, mindenki megítélheti már abból is, hogy sok helyen a nép egészen erőlen a rossz és meg nem felelő táplálék miatt.

Az Alföld egy nagy részén a mezei munkás természetben kap ellátást s táplálékát kizárólag kenyérből, tarhonyából és köleskásából áll. Zsírdrékul kap egy kevés szalonnát (melynek nagyrésze a fűszéhez kell), de húst hónap száma nem lát soha. Délben, tarhonya, este fordított kása: heteken és heteken át ebből áll a változatlan menü. A test megkapja azt a szénhidrátot, a melyre szüksége van, hogy végbe menjen az életfolyamat. Megvan a kellő zsíradék is. De már a fehérnyét nem kapja meg. A test erőlen lesz, elcsenevész, hamar elregedik, minden betegség iránt fogékony lesz, s korán beköszönt a halál.

Ezzel a ténynel szemben pedig hiába számitgatjuk ki, hogy mennyi fehérnyére van a testnek szüksége; s hogy a munkás ehhez képest naponta mennyi húst fogyaszt. Egyszerűen nélkülözi teste a theoretikus fehérnyét, 6 maga pedig a húst.

Közegészségi kérdéseinknek egyik legavatottabb, s egyszerűsmin leghumánusabb kutatója dr. Farkas Jenő közegészségi felügyelő most alapon próbálta a munkás táplálkozásának kérdését megvilágítani. Aból a tényből indult ki, hogy aratás idején az ország legtöbb helyén természetben kapja meg élelmet a munkás. Ez az élelem vidékenként változik ugyan, de nagyobb területen egyforma szokott lenni. Az egyik gazdaságban is rendszeren ugyanaból áll az élelmi szegedmény, a miből a szomszédos birtokon.

Összegejtötte tehát vidékenkint az erre vonatkozó adatokat.

Ezekből csak épen két tényt akarok kiemelni. Az egyik az, hogy húst csak elvétve kap a munkás, még aratás idején is, a mikor pedig tudvaleg a legjobban él. Így Fejérmegyében kapnak hetente fél kilogramm húst az aratók (idegenből többnyire heves- és borsodmegyeiek járnak oda) és Borsod-, Abaujmegyében ugyanannyit. Az Alföldön sehol se kap húst az arató.

A másik, a mit ki akarok említi, az, hogy egyes helyeken még zsiradékot se kap a munkás. Máramaros felső járásában zabliszt és juhúrtó képezi egyedül táplálékát (kaszálások). A Liptóba munkára járó tresznési napszamosok ecetes burgonyával élnek, és zsiradék nélkül. Beregben káposztaléval eszik a burgonyát (silve vagy főve) minden zsiradék, husz sokszor so nélkül. Neha napján esznek babot kukoriciszállal habarva s kenyert is silyán kukoriciszállal készül.

S már most tisztelt olvasó, a ki e sorokat, kényelmes szobában a reggeli kávéval vagy teával mellett olvasod, képzeld magadat bele annak a munkásnak a helyzetébe. Mondjuk, hogy neked is aratnod kellene s káposztaléval felelesztett sötét krumpli lenne a táplálékod egész héten át. Nem állandó be a szocialistákhoz?

egészen elcsodálkozott, mi mindent csinálnak ezek a párisiak az egyik emelétről a másikra menve. Dival volt ez s kiment a divatból. S így kimentek a divatból a Mont-marte erkölcseken kuplé is, de addig, a mig tetzenek, hiába küld ellenük a vaskalap. Minden divatos elfajulásnak egy közös megölőszere van: az idő. Ha kimentek a divatból, nem éneki senki többé. Hogy azonban az erkölcstelenség sohse fog kimeni a divatból, az bizonyos. De, mint ezt már mondtuk, ez ellen hiába való minden akció, a nemzeti karakter alkatrésze lévén, az immoralitás pedig nagyon hasonlít a vörhenyhez. Mindkettőnek a sebei csak elhaltalmasodnak, ho sokat vakarják.

NINA KISSASSZONY.

De még mindig behunyva tartotta a szemét; félt a lenyá tekintetével találkozni. Időnkint egy hosszú keszorítást jelezte előtte, hogy Nina még mindig mellette volt; a szegény lányka sérthet, mezt a gróf langyos csöppet értett a kezére hullani. Azután hallotta, a mint Nina így szólt a kocsisához:

— Hagyjon magunkra Albert, édes atyámnak nem történt baja, elég, ha én magam mellette maradok. Maga menjen vissza a kastélyba és igyekezzenek eloltani a tüzet. Mindenekelőtt a gyűtemény mentek meg, érti? A gyűteményt, az ékszereket, az ezüstnemet. Kérje el Dupinnetól a szekrény-kulcsokat. Siessen!

Mikor pedig a kocsis eltávozott, akkor Nina a gróf lába elé borult.

— Bocssáson meg apa, — suttogta a zokogástól elfúlalt hangon, bocssáson meg; most már megkérem De Saverne Armand urat, hogy jöjjön vissza.

De Montherthier gróf fájdalmasan sóhajtott. — Megértette: a lenyá mindent tudott, a tűz oka nem volt titok előtte.

Szégyenkezve, a mellére horgasztotta fejét, még most sem nyitotta föl a szemét.

— Bocssáson meg! — ismételte Nina, és me? csókolta a behunyott szemeket. ... Nem tudtam, hogy mit tesz apa. Maga tehát meg akarta magát öl! ...

Az öreg fő a lenyá szájára tette a kezét, hogy visszafojtsa rajta azt a szót. És a könyek kicsordultak a szeméből.

— Nekem kellene talán bocssánatot kérnem tőled, kis lányom, — mondá nagyon meghatottan. De hát mit akarsz? Nem voltam képes. ...

— En sem voltam képes, — felelte Nina, de most már leszek, bizonyosan képes leszek. A jó Isten majd ad hozzá erőt! ... Menjünk, igyekezzünk eloltani a tüzet. Táviratozni fogok De Saverne urnak, mihielyt megvirrad.

Egy erkölcsös szenátor.

— A párisi bohémek husvétja.

Páris, az egyetlen város örök érdeklődés tárgya. Nem hiába a világ tővárosa, mert tényleg mind az, a mi ott történik, az egész világot érdekli s minden eseme, mely ott születik, az egész világon követőkre talál. A francia nemzet fizikai hegemoniáját megtörté Szedan, a szellemi vezérszerp azonban azóta még fokozottabban mértékben jutott osztályrészreül. Páris pedig még mindig, mint a Lajosok korában annyit mint Franciaország.

Valami esodás várászásal bír mindaz, a mi ezzel a modern Babilonnal összefüggésben van. A ki még sohse látta, azt is lenyűgöző nagyszerű voltának híre, a ki pedig ott járt a boulevardok fényes zajában, új csodálatlaltelik el a francia metropolis iránt. Nem esoda, ha ily körülmények között nemcsak szőpben, a nemesben utolazózik Páris, hanem az ő lokális szőnye, salakja, mely azonban szintén magán viseli származásának szeretetreméltó sajátságait, mindenféle a világha nagy exportra lel. Páris a mulatozás, a gyönyörű város, a modern ember gyönyörű pedig vajmi ritkán fernek össze a morál követelményeivel. Ezért a XIX. század búnei legújabb talajra ott találtak, a Szajna lassuulanyos hajjai mellett.

De nemcsak ebben a században, már évszázadok óta Páris volt az „arsamandi” tanitómestere. A hogy feltűnt a francia nemzet csillaga, Páris átváltozott a modern Rómává. A Lajosok udvara mámorossá tette körülbelül a legkört s az arisztokrácia számtalan kis fiók Versailles létesített a gyönyörű városában. A forradalom mindent elsoport, de a szerelm kultuszát csak növelte. Napoleon és a restauráció szintén nem változtattak meg a nemzeti karaktert, mely a második császárság alatt példátlan leder társadalmi viszonyokat teremtett. A harmadik köztársaság pedig csak olyan, mint a többi. A francziának ma is legnagyobb bánványuk a nő, legnagyobb gyönyörűségük a szerelm s legsajátosabb erkölcsük az — erkölcstelenség.

De a ki ez ellen akar küzdeni, az nem ismeri a francia karaktert, az nem ismeri Párisét. És mégis egy teliver párisi, a ki igaz, hogy már meghaladta a hatvan évet, az utóbbi időben hadat izent az erkölcselenségnek. Mindenki hallott már egyetnást Beranger szenátor erkölcsönemestő törekvéseiről. Nagyon aktuálissá teszi ezt az urat a legutóbbi események s az ezt legközelebb követendő reakció. Beranger szenátor ugyanis néhány nappal ezelőtt a szenátusban emelt szót az erkölcsönemestő akciója érdekében s e közben nem épen hízegő szavakkal illette a párisi diáknegyedét, a „minden erkölcselenség fészket”, a hogy ő a Montmartre-t elnevezte. Természetesen a Montmartre ez ellen újlag fölzendül. Ez a kedélyes városnegyed már többször nyilvánította ki antipatiáját Berangerrel szemben, de a mit most tett, az a tünetek krónikájában

örök emlékeztető marad. Husvét első napjától másodnapjára virradó éjleire terveztek a nagy charivarit. Nem lehetett tiszta fogalmat alkotni a készülődő tündetés méreteiről, de a párisi lapok híreiből itélve a Montmartre ugyancsak kitéhetett magáért a mult éjjele. A farsangi és bőjt ünnepek rendezésében nagy rutinnal bíró bohémnépesség méltányos viszonzásban részesítette nagy ellenségét. A párisiak természetesen örültek, hogy megint volt egy vidám husvétjuk, a rendőrség pedig készenlétben állt, mert a Montmartre sohasem mulat a „rendőri kordonon belül”.

Mindazonáltal nagyobb baj nem történt; 20—30 embert bekisértek, néhány ablak és az orb tőrét s ma már ismét a rend uralkodik a Montmartre-boulevardon.

Ebből az alkalomból érdemes kissé megismernedni a Beranger szenátor törekvéseit. Jelenzők, a végtelék találkozási törvényének megfelelő az a jelenség, hogy egy városban, mely a legerkölcselenebb társadalmi ételtel bír, egyszerűsmin a legvaskalaposabb nyársopolgárság is képes tért hódítani.

Beranger szenátor méltán lehet az emberiség jövője közé sorolni. Ó tőle származik a híres, humanus „loi Beranger”, mely szerint a bírónak joga van a feyházra itelt vádlottakat, ha ezek társadalmi állásuknál fogva elnévés és könyörületes érdemelnek, mindaddig szabadlabon hagyni, mig mostoha viszonyaikból folyó vétségükét újabb kihágással nem tetézik. Ez a derék férfi azt hitte, hogy miután kortársait az elnézésre megtanította, megtaníthatja őket az érelyre is. Egy ugynevezett „erőnyűszöveget” alakított az utcai erkölcsellenes üzemek ellen. Protestált sok oly dolog ellen, mely méltán elfajulásnak tekinthető, de sok olyasmi ellen is, a mi csak a fiatal vé fellángolásának tekinthető, de sok olyasmi ellen is, a mi csak a fiatal vé fellángolásának kifolyása volt. A fiatal művésznemzedék által rendezett „bal a quat-z-arts” ellen való fellépése nagy tüntetéseket idézett elő a diák-negyedben. Ebben az időben az egész Montmartre öt csúfolta. Gunyversék és karrikaturák, melyek mind a szenátor urat csufoolták, özőnével termettek az absinthegőzős bohémekoreszmákban. A diákság annyira ment, hogy éjlelnekint az ablaka alá vonult s pikáns dalok éneklésével zavarta a derék férfi alnált. Az újságokban, melyeknek állandó témája lett, s a chansonnokban, melyeknek állandó témája lett, „le pere de la pudeur”-nek, a szemérem utyjának neveztek. De azért Beranger szenátor halálát rendületlenül tovább ...

A mit azonban eddig csak társadalmi uton folytatott, a napokban akcióját a törvényhozásba helyezte át. A francia szenátus egyik legutóbbi ülésében kezdte meg a kirohanását. A szenátus Franciaországban is a sima, csendes, békés lefolyású tárgyalások színhelye, ugy hogy egy kis vihar ott egy ritkaság, mint egy csöndes ülés a szomszédos Bourbon-palatóban. Nos Be-

ranger szenátor csinált egy kis vihart. Interpellációt nyújtott be a színházak, a café-concert-ek, az újságok, könyvek és képek erkölcselenségét illetőleg. Hosszu kimerítő beszéde mindenkit megyőzött arról, hogy az öreg ur a pornografikus irodalom egyik legjobb ismerője. Olvasott, látott és hallott ő minden immoralis dolgot, a mi csak Párisban az utóbbi években olvasható, látható és hallható volt. Személyelölök is mutatott be a boulevard-lapok utolsó oldaláról. Ezek különben nálunk se szokatlan dolgok. Hisz mi is ismerjük azt az egészséges barna ifjút, a ki egy éltebb urtől nő pártfogását keresi s ép oly kevésbé idegen előttünk az az öreg ur, a ki egy szép növésű szőke leány barátságát keresi.

Az újságokról a szenátor ur az utzára tért át. Azt mondta, hogy az újságelarusító bödökben serdülő lényok és fiuk oly képeket láthatnak, melyeknek pusztá megpillantása is csorbát ejt a legondosabban nevelt gyermek erkölcsösségén. A legtisztességesebb családokba erkölcsellenes prospektusokat küldözgetnek. Néhányank a címzet föl is olvasta az érelyes honatyá, de mi nem tartjuk helyenvalónak ezeknek a reklámhajszólok címeknek a reprodukálását. Elég annyi, hogy a pikáns szó nem ad még fogalmat sem ezeknek az illusztris műveknék irányáról és tartalmáról.

Jött aztán a kedvenc téma. A színházak. Páris ötven színháza közül legalább negyven oly irányt képvisel, mely obscenitás tekintetében minden képzelhető fölülül. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a többi színház műsora csupa megrostált, erkölcsös darabokból áll. Még a Theatre Français is ad elő darabokat, a melyek ha burkoltan is, de azért elvitáztatlanul erkölcselen, érzékingerő iránynak hódolnak. Minden szezon tucuzafajta termi az olyan darabokat, melyek a szerelm legintimebb részleteinek nyílt pertraktálásával arat nagy és állandó sikereket. Beranger szenátor megemlíti a sok közül hármát. „Le diodon”, „Carillon” és a „Le Partage” az a három, bár ezeknél még sokkal obscenitább termékek is kerültek a párisi színházra. A „Gymnase”-színház egy repertoir-darabban fiatal leányt oly tőnásban beszélgetnek, mely csak a kaznyárnyakban honos. (A szenátor nem mondja meg a darab címét, de ez bizonyára a nálunk is jól ismert „Demi végres” lesz.) „Azán”, folytatta az epés interpelláló, „a színésznőkön kicsoda kötötümök vannak!”, „Inkább nincsenek”, szölt közbe egy elmes vasszár. „Önök igaz van, manapság a trikó dominál, testszűnő vékony trikó, mely rosszabb a meztelenségnél.”

Végül a „szemérem atyja” a montmartrei zenik kávéházak ellen beszélt. Felolvasta a francia zenikusok doyenének Sarceynek egy cikkeit, melyben ezeknek a café-concerteknek a demoralizáló hatását festi le. Tessed megmondolni — így szól az idézett passzus — hogy a chansoni a korruptülés leghatalmasabb eszköze. Elterjed a nép közt,

1897... 6354... 30523

